

Lapuan kaupungin

HYVINVOINTIRAPORTTI 2022

JOHDANTO

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021), nk. sote-uudistus vuoden 2023 alussa muutti kunnassa tehtävää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä (= HYTE-työ) aiempaa velvoittavammaksi. Kannustimeksi tähän työhön asetettiin valtionosuuden lisäosa HYTE-kerroin, joka määrittää kuntien saaman valtionosuuden summaa siten, että kunnan aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi nostaa HYTE-kerrointa, joka puolestaan lisää valtionosuuden määrää.

Kaupungin HYTE-työn toimenpiteitä:

- Kaupungin tehtävänä on valmistella valtuustokausittain laaja hyvinvointikertomus sekä vuosittainen raportti, joilla seurataan ja ohjataan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.
- Kaupungin tulee kartoittaa tarjolla olevat hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut ja koordinoida niiden tuotantoa eri toimialojen ja yhteistyötahojen, mm. muut kunnat, seurakunta, paikalliset yritykset ja järjestöt, kanssa.
- Kaupungin tehtävänä on tukea kansallisten ja alueellisten terveyden edistämisen ja hyvinvointiohjelmien toimeenpanoa ja toteutusta omassa kunnassa.

Kaupungin HYTE-työn tavoitteita:

- Kaventaa asukkaiden hyvinvointi- ja terveyseroja.
- Lisätä asukkaiden koettua hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä.
- Ehkäistä sairauksia, tapaturmia ja syrjäytymistä.
- Vahvistaa mielenterveyttä ja osallisuutta. Osallisuudella tarkoitetaan mukanaoloa, vaikuttamista ja huolenpitoa, yhteisössä osallisena olemista. Lisäksi osallisuus tarkoittaa sitä, että ihminen pääsee osalliseksi yhteisesti rakennettuun hyvinvointiin.
- Vaikuttaa kuntatalouteen ennaltaehkäisemällä hyvinvoinnin ja terveyden ongelmia.

Hyvinvointiraportti 2022: mikä se on?

- Katsaus lapualaisten hyvinvointiin tarkastelujaksolla kevät 2022–2023
  - Tulokset kansallisista indikaattoreista (tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet ym.), TEAvisarista sekä paikallisista indikaattoreista, kuten kyselyt
- Katsaus laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman 2021–2025 painopisteisiin
  - Toimialojen arvioinnit hyvinvointitavoitteista 2022
  - Toimialojen hyvinvointisuunnitelma 2023
- Kooste Lapuan kaupungin hyvinvointityöstä ja -suunnitelmista

Lapuan kaupungin strategia **“Onnen resepti”** hyväksyttiin vuonna 2018, ja sen päivitystyö aloitettiin elokuussa 2022. Päivitetty strategia hyväksyttiin valtuustossa kesäkuussa 2023. Strategiaan ennen päivitystä lukeutuivat seuraavat tavoitteet: **hyvinvointi, väestönkasvu, työpaikkaomavaraisuus ja talouden tasapaino**. Strategian yhteydessä on määritelty konkreettisia toimenpiteitä, jotka tukevat vision ja asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Näiden pohjalta on laadittu myös laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021–2025 ja sen painopisteet ja näihin liittyvät tavoitteet. Painopisteet pohjautuvat strategian lisäksi hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmiin ja -suunnitelmiin sekä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelmaan. Nämä painopisteet ovat yhteisiä jokaiselle ikäryhmälle.

Laajan hyvinvointisuunnitelman 2021-2025 painopisteet

- Työ- ja toimintakyky
- Hyvinvoiva arki
- Elämänlaatu ja mielen hyvinvointi
- Palveluiden saatavuus ja yhdenvertaisuus
- Sähköiset palvelut
- Osallisuus

Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden ja niiden alaisuuteen laadittujen tavoitteiden vuosittainen arviointi on jokaisen toimialan lakisääteinen tehtävä.

Tässä hyvinvointiraportissa päätettiin yhdistää talousarvion tavoitteet laajan hyvinvointisuunnitelman painopisteisiin ja tavoitteisiin. Tällä tavoin kaupunki pystyy varmistamaan, että sen talouspolitiikka tukee asukkaiden hyvinvointia. Hyvinvointisuunnitelman painopisteet toimivat tällöin myös kunnan talouden ja elinvoiman arvioinnin painopisteinä.

Kunnan toimialojen edustajat laativat arvioinnin käyttäen hyväksi vuoden 2022 talousarvion tavoitteita. Tavoitteita arvioitiin tehtyjen toimenpiteiden ja muiden muutosten, resurssien, mittareiden sekä havaittujen kehittämistarpeiden osalta. Vastuutahoksi kirjattiin toimintaa ohjaava lautakunta vuoden 2022 lautakuntajaon mukaisesti.

Tässä raportissa esitellään tärkeimmät nostot arvioinnista ryhmiteltynä hyvinvointisuunnitelman painopisteiden mukaisesti. Arvioinnin lisäksi esitetään tärkeimmät indikaattoritulokset. Indikaattorituloksissa esitetään vertailu vuosien 2021 (joissain tapauksissa 2020) sekä 2022 (joissain tapauksissa kevään 2023) väliillä. Vihreä arvo tarkoittaa positiivista muutosta, punainen negatiivista muutosta, valkoinen neutraalia tai arvottomatonta muutosta.

Arvioinnit kokonaisuudessaan sekä kaikki indikaattoritulokset esitetään sähköisessä hyvinvointikertomuksessa.

SISÄLLYS

TALOUS, ELINVOIMA JA HYTE-KERROIN	5
TYÖ- JA TOIMINTAKYKY	7
HYVINVOIVA ARKI	9
ELÄMÄNLAATU JA MIELEN HYVINVOINTI	11
PALVELUIDEN SAATAVUUS JA YHDENVERTAISUUS	13
SÄHKÖISET PALVELUT	15
OSALLISUUS	16
HYVINVOINTISUUNNITELMA 2023	17
EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN SUUNNITELMA 2023-2025	27

TALOUS, ELINVOIMA JA HYTE-KERROIN

Koronapandemia ja hyvinvointialueuudistus ovat lisänneet kuntien toimintaympäristön epävakautta viime vuosina, tehden kuntatalouden hallinnasta ja tulevaisuuden ennustamisesta vaikeaa. **Vuodet 2020-2022 olivat kuitenkin kuntatalouden mittareiden perusteella suhteellisen hyviä vuosia**, johtuen valtion tuesta kuntien koronakriisistä selviytymisessä. Myös Lapuan kaupungin tilinpäätökset heijastelivat tätä yleistä kehitystä. Kaupungin tilinpäätökset olivat ylijäämäisiä kaikkina näinä vuosina, ja vuoden 2022 tilinpäätös osoitti 1,4 miljoonan euron ylijäämää, säilyttäen lähes saman tason kuin vuonna 2021.

Verotulojen kehityksessä nähtiin vuonna 2022 positiivinen muutos, kun verotuloja kertyi 5,9% (euromääräisesti 3,1 milj. euroa) vuotta 2021 enemmän. **Yksi keskeinen tekijä vahvojen verotulotilitysten taustalla oli hyvä työllisyyskehitys.**

Kaupungin taseessa oli tilikauden 2022 päättyessä 22,3 miljoonan euron ylijäämä, mikä osoittaa kaupungin talouden kestävyyttä ja antaa pelivaraa vaikeampina vuosina. Lapuan kaupunkikonsernin tilikauden ylijäämä oli vuonna 2022 noin 2 miljoonaa euroa, ja edellisten tilikausien ylijäämä oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 25,5 miljoonaa euroa. **Tämä osoittaa kaupungin vahvan taloudellisen aseman ja kyvyn jatkaa investointeja ja palveluiden tarjoamista kuntalaisille.** Lapuan kaupunkikonsernin lainakanta oli vuoden 2022 päättyessä 118,2 miljoonaa euroa, kun vastaava luku edellisenä vuonna oli 119,8 miljoonaa euroa. Tämä kuvastaa pientä lainakannan laskua vuoden aikana.

Talouden keskeisimpiä tunnuslukuja

LAPUAN KAUPUNKI	2021	2022
Toimintatuotot, 1000€	14 000	14 119
Toimintakulut, 1000€	-106 875	-101 184
Toimintakate, 1000€	-92 351	-86 758
Verotulot, 1000€	56 624	53 485
Valtionosuudet, 1000€	43 730	41 410
Vuosikate, 1000€	8 006	7 971
Tilikauden ylijäämä, 1000€	1 376	1 472
Kertynyt ylijäämä, 1000€	22 333	20 957
Lainakanta, 1000€	67 500	67 029
Lainakanta / asukas, euroa	4 783	4 719
Omavaraisuusaste	37,1 %	36,8 %
Suhteellinen velkaantuneisuus	77,4 %	79,7 %
Laskennallinen lainanhoitokate	1	1
Investointien tulorahoitus	99 %	121 %
Kassan riittävyys päivinä	16	13

Väestön rakenne liittyy olennaisesti kunnan elinvoimaan. Tilastokeskuksen mukaan Lapuan **väkiluku 3/2023 oli 14 047 henkilöä** (Väestön ennakkotilasto 3/2023), eli väestönkehitys on edellisten vuosien tapaan negatiivinen. **Kuntien välinen nettomuutto on Lapualla negatiivinen** ensimmäistä kertaa useaan vuoteen. **Vieraskielisten osuus Lapualla on hieman lisääntynyt**, mitä voi selittää esimerkiksi ukrainalaisten pakolaisten ja maahanmuuttajien saapuminen Lapualle. **Lapsiperheiden määrä on hieman laskenut**, trendi noudattaa kuitenkin kansallista linjaa. **75-84 -vuotiaiden osuus väestöstä on hieman noussut**. Sen sijaan yli

85-vuotiaiden osuus on lähes ennallaan. Ikääntyneen väestön prosentuaalisesta lisääntymisestä huolimatta vaikutus väestölliseen huoltosuhteeseen on ollut vähäinen.

Väestön ja elinvoiman keskeisimpiä lukuja

LAPUAN KAUPUNKI	2021	2022
Väkiluku 31.12.	14 203	14 099
Huoltosuhde, demografinen	74,9	74
Äidinkieli muu kuin suomi, ruotsi, saame / 1000 as.	27,4	29,2
Lapsiperheet, % perheistä	40,2	39,7
75 - 84 -vuotiaat, % väestöstä	7,7	8,3
85 vuotta täyttäneet, % väestöstä	3,4	3,3
Kuntien välinen nettomuutto / 1000 as.	2,8	-2,2

Lapuan HYTE-kerroin vuonna 2022 oli 68, eli 19,3€ asukasta kohden. Kerroin lasketaan prosessi- ja tulosindikaattoreiden keskiarvoista. Tulosindikaattorit kuvaavat kunnan hyte-työn muutosta suhteessa muihin kuntiin, parhaan positiivisen muutoksen tarjotessa parhaat pisteet, kun taas prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan hyte-työn toteutumista; tulokset pisteytetään yleensä asteikolla 0=ei toteudu, 100=toteutuu hyvin. Tulosindikaattorien keskiarvo on tarkkailuvälillä 2021-2022 noussut hienosti, ja **arvon nousu kuvaakin kunnassa tehdyn HYTE-työn aktivoitumista ja positiivista kehitystä**. Prosessi-indikaattorien tulokset kootaan kuntien TEAviisari-tiedonkeruun eli terveydenedistämisasiivisuutta mittaavan tiedonkeruun tuloksista. Vuonna 2022 päivittyivät liikunnan, lukiokoulutuksen ja perusterveydenhuollon tulokset. **Prosessi-indikaattorien keskiarvo laski vuodesta 2021 hieman. TEAviisari-tuloksissa nähdään kuitenkin nousua. Tulokseen vaikuttaa erityisesti liikuntasektorin pisteiden hurja nousu.**

HYTE-kerroin ja TEAviisari

LAPUAN KAUPUNKI	2021	2022
HYTE-kerroin	61	68
HYTE-kerroin, €/asukas	17,1	19,3
Tulosindikaattorien keskiarvo	36	52
Prosessi-indikaattorien keskiarvo	85	84
TEAviisari, keskiarvo	64 (2020)	69
TEAviisari, liikunta	74 (2020)	85
TEAviisari, lukiokoulutus	65 (2020)	62
TEAviisari, perusterveydenhuolto	69 (2020)	62

TYÖ- JA TOIMINTAKYKY

Hyvinvointisuunnitelmaan
kirjatut tavoitteet
painopisteelle ovat

- Työ- ja toimintakyky paranee
- Työn kuormittavuus tasapainottuu
- Työkyvyttömyyseläkkeelle siirrytään vähemmän
- Sairauspoissaolot vähenevät
- Työkykyisten määrä kasvaa

INDIKAATTORITULOKSIA	2021	2022
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24 -vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori	46	58
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta	10,7	9,6
Työttömyys%	7,6	5,2 (4/2022) 5,6 (4/2023)
Työttömien aktivointiaste, %	35	39,3
Työttömien terveystarkastukset, % työttömistä	11,3	18,4
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64 -vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori	27	59
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	8,3	8,1
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15-64 -vuotiaista	2,4	1,9
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16-24 -vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	1	0,9
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16-64 -vuotiaista	4,2	4
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä	0,8	0,5
Työikäisten liikunta-aktiivisuuden seuranta (TEAvisari)	0 (ei) (2020)	100 (kyllä)
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä	4,1	4,8
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä	90,5	92
Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä	1,2	1,1

NOSTOJA TOIMIALOJEN ARVIOINNEISTA		
Toimija	Tavoitteet	Toimenpiteet ja arviointi
Sivistyspalvelut	Vahvuutena välittäminen: Kampanjan käynnistäminen ja eteenpäin vieminen sivistyspalveluiden osalta vastualueen ja toimintayksikköjen esimiesten johtamana/kuukausittainen seuranta. Henkilöstön osallistuminen kampanjaan.	- Lapuan kaupungin esihenkilöille ja opetushenkilöstölle pidettiin Vahvuutena välittäminen -työpajat - Tukikeskus Valopilkun koulukiusaamista koskevat luennot - Tienvarsimainontaa kampanjasta - Virkiän naisten superpesisjoukkue tehnyt videon kampanjaan mukaan lähtemisestä - Virallinen tiedotus- /lehdistötilaisuus - Laadittiin kampanjalle verkkosivut. Somenäkyvyyden kautta aktivoitiin asukkaita /seuraajia - Julkkisnäkyvyyttä kampanjalle toi Ville Haapasalo, joka vieraili Lapualla kampanjan kuvauksissa - Ville Haapasalon vierailupäivän video Youtubessa ja kampanjan verkkosivuilla - Eläkeliiton Lapuan yhdistyksen kevätkokouksessa kaupungin työntekijöiden vierailu kampanjaan liittyen

		- Kampanjaan lähti mukaan 19 yritystä ja 28 yhdistystä/yhteisöä
Varhaiskasvatus	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagogiikan vahvistaminen ja sisällöllinen kehittäminen päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa • Pedagogisen vastuuhenkilön tehtävän kehittäminen • Pedagogisen toimintakulttuurin kehittäminen perhepäivähoidossa • Johtajuuden kehittäminen • Varhaiskasvatuksen resurssihenkilöstö 	Varhaiskasvatuksen johtamiseen painottuvan hankkeen tuloksena perustettiin vastaavan päiväkotiohjaajan ja palveluohjaajan toimet. Tasa-arvotyötä ja pedagogista tukea on edistetty muun muassa palkkaamalla resurssilastenhoitajia, jotka mm. tukevat S2-lasten suomen kielen oppimista. Perhepäivähoitajien vertaistukea, työhyvinvointia ja yhteistoimintaa on kehitetty perhepäivähoitajien tiimeissä.
Opetustoimi	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvuutena välittäminen kampanjan käynnistäminen kaikissa yksiköissä • Yhteistyö sosiaali- ja terveystieteiden kanssa • Verkostojen kehittäminen. Uusien verkostojen (luokkamuotoinen erityisopetus, nepsy-valmennus ja opiskeluhoito) käynnistäminen ja olemassa olevien verkostojen kehittäminen (rehtorit, laaja-alaiset erityisopettajat ja tutorit) 	Vahvuutena välittäminen-kampanjaa toteutettiin laajasti kaikissa oppilaitoksissa. Kampanjan tavoitteena oli lisätä välittämistä ja positiivista vuorovaikutusta oppilaiden, henkilöstön ja vanhempien välillä. Sote-uudistuksen vuoksi tehtävänkuvia opiskeluhoitossa on jouduttu päivittämään ja opiskeluhoitoon rakennetta uudelleenorganisoimaan. Yhteistyötä tehdään tiiviisti hyvinvointialueen kanssa.
Liikuntapalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvuutena välittäminen 	Liikuntapalvelut ovat saaneet erinomaisia tuloksia asiakas- ja henkilöstötyytyväisyyskyselyistä. Tiedonhankinnan ja arvioinnin perusteella liikuntapalvelut vastaavat hyvin käyttäjien tarpeita ja odotuksia.
Nuorisopalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvuutena välittäminen 	Nuorisopalvelut ovat olleet vahvasti mukana kaupungin Vahvuutena välittäminen -kampanjassa. Henkilöstö on kyselyjen perusteella tyytyväisiä työhönsä. Asiakaspalautte nuorisotilojen toiminnasta ja etsivästä nuorisotyöstä on ollut erittäin positiivista
Kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjastonhoitajan tehtävä auki (eläkkeelle jäämisen vuoksi). Riittävä määrä henkilökuntaa (Kirjastolaki 29.12.2016/1492, 6 §) • Työergonomian kehittäminen • Säännölliset kehityskeskustelut • Kirjaston henkilökunnan yhteiset TYHY -päivät/-iltapäivät 	Kirjaston työergonomiaan kiinnitetty erityistä huomiota ja tähän liittyen on tehty muutoksia työpisteillä. Henkilöstöä on riittävä määrä. Henkilöstön työhyvinvoinnista huolehditaan säännöllisillä kehityskeskusteluilla ja yhteisillä TYHY-päivillä.
Kansalaisopisto	<ul style="list-style-type: none"> • Työ- ja toimintakyky paranee, työn kuormittavuus tasapainottuu • KEVA-hanke 	Kansalaisopiston toiminnassa on erityisesti panostettu monipuolisesti hyvinvointia ja terveyttä edistäviin kursseihin, joita suunniteltu kaikille ikäryhmille ja ikäryhmien tarpeiden mukaisiksi. Kansalaisopisto on ollut asiantuntijana mukana Lapuan kaupungin työhyvinvointia edistävissä hankkeissa. Henkilöstön työhyvinvoinnista on huolehdittu panostamalla työergonomiaan ja työn organisoimiseen vuosikelloa noudattaen.
Kulttuuripalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Työtehtävien tarjoaminen TE-toimiston asiakkaille • Säännölliset yhteiset suunnittelukokoukset ja henkilökohtaiset kehityskeskustelut 	Kulttuuripalveluissa on työllistetty tukityöllistettyjä ja työkokeilijoita sekä kesätaiteilijoita. Henkilökunnan työhyvinvointiin panostettu tavoitteen mukaisesti.
Henkilöstöpalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupungin henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen • Kaupungin esihenkilöiden esihenkilötyön tukeminen 	Liikunta- ja kulttuurietu henkilöstölle otettu käyttöön. Henkilöstökysely toteutettu syksyllä 2022, tuloksia hyödynnetään työhyvinvointiohjelman päivityksessä 2023. Koulutuksia järjestetty koko henkilöstölle sekä kohdennetusti esihenkilöille. Esihenkilöitä tuetaan myös säännöllisillä esihenkilön iltapäivä-ajankohtaistilaisuuksilla.
Kiinteistö- ja rakentamispalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Terveet ja monipuoliset kasvu- ja oppimisympäristöt 	Yläkoulun sisäilmatutkimukset toteutettu tarpeen ilmettyä. Laadittu uusi sisäilmatoimintamalli, joka otettu käyttöön.

HYVINVOIVA ARKI

Hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut tavoitteet painopisteelle ovat

- Terveelliset ravitsemustottumukset lisääntyvät
- Liikkuminen lisääntyy
- Alkoholin liikkakäyttö ikääntyneillä/työikäisillä vähenee
- Uni ja palautuminen paranee
- Suun terveyden edistäminen

INDIKAATTORITULOKSIA	2021	2022	2023
% 5.luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	46,3	35,1	
% 8.luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	48	48,2	
Syö aamupalan päivittäin, % 1.-6.-luokkalaisista	69,6		81,7
Harjaa hampaat kahdesti päivässä, % 1.-6.-luokkalaisista	65,6		72,3
Ei syö kouluruokaa päivittäin, % 7.-9.-luokkalaisista	38,1		6,5
Ei nuku riittävästi, % 7.-9.-luokkalaisista	53,4		23,5
Harjaa hampaat harvemmin kuin kahdesti päivässä, % 2.asteen opiskelijoista (ammattikoulu/lukio)	61,7/ 35,5		27
Kokeillut vähintään kerran jotain tupakkatuotetta, % 1.-6.-luokkalaisista *) sähkötupakka	3,1		3,6 7,1*
Tupakoi päivittäin, % 7.-9.-luokkalaisista *) sähkötupakka **) nuuska	6,9 2,4* 4,1**		5,9 4,1* 4,8**
Tupakoi päivittäin, % 2.asteen opiskelijoista (ammattikoulu/lukio *) sähkötupakka **) nuuska	23,3/0,6 3,5/0,6* 14,5/3,2**		21,2 3,1* 12,1**
Päihteiden vuoksi vuodeosastohoidossa olleet 15-24 -vuotiaat, /1000 samanikäistä	4,2	3,5	
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori	7	60	
Pyöräliikenteen määrän seuranta liikennelaskennoilla (TEAvisari)	0 (ei) (2020)	100 (kyllä)	

NOSTOJA TOIMIALOJEN ARVIOINNEISTA		
Toimija	Tavoitteet	Toimenpiteet ja arviointi
Varhaiskasvatus	<ul style="list-style-type: none"> • Lasten liikkumisen edistäminen 	Liikkuva varhaiskasvatus -hankkeen myötä päiväkoteihin on tuotettu koulutusta sekä tehty materiaalihankintoja lasten liikkumisen lisäämiseksi.
Opetustoimi	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagoginen kehittäminen. Yhteisopettajuuden lisääminen. Kustannustehokkaiden ja tuen tarpeita vastaavien erityispedagogisten käytänteiden kehittäminen: tupa-opetus ja kehittäjäryhmän toiminta. Digitalisaation tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen (Google-ympäristön käyttö). Moniammatillisten tiimien määrä (esim. erityisopettaja, luokanopettaja, ohjaaja) ja toimintamallit. Tuen käsikirjan päivittäminen. • Oppilaan päättötodistus ja toisen asteen opintoihin siirtyminen. Oppilaanohjauksen kehittäminen sekä seuranta. • Kodin ja koulun yhteistyö. Vanhempien kasvatustyön tukeminen sekä 	Keväällä 2022 ja 2023 toteutettiin hyvinvointikysely kaikille perusopetuksen ja toisen asteen oppilaille. Kyselyssä kartoitettiin oppilaiden hyvinvoinnin tilaa ja sitä, miten he kokevat koulun ilmapiirin ja opiskeluhoillon. Kyselyn tuloksia hyödynnetään hyvinvointityön kehittämisessä. Yläkoulun 8. ja 9.-luokkalaisille järjestettiin tutustumiskäyntejä lukioon. Käyntien tarkoituksena oli lisätä oppilaiden tietoisuutta lukio-opinnoista ja innostaa heitä lukio-opintoihin. Toisen asteen opiskelijoiden tyytyväisyyttä opiskeluhoiltoon kartoitettiin asiakastytyväisyyskyselyllä.

	<p>koulukiusaamisen ehkäisy. Varhainen puuttuminen ilmeneviin ongelmiin ja ongelmien kasaantumisen sekä syrjäytymisen ehkäisy riittävällä henkilöstöllä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lukion osalta opiskeluhuollon Monialaisen yhteistyöryhmän tehtäväkuvien päivitys. Psykiatrisen sairaanhoitajan tehtävän vakinaistaminen. • 50 % lapualaisista peruskoulun 9. luokan oppilaista aloittaa toisen asteen opinnot Lapuan lukiossa syksyllä 2022. Ysiluokkalaisten ja huoltajien lukioinfot. 	
Liikuntapalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Suomen mallin jatkokehittäminen Etsivän harrastustoiminnan osalta • Kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelman toimenpiteiden toteuttaminen 	Harrastamisen Suomen malli on laajassa käytössä, tavoitteena tarjota lapsille ja nuorille matalan kynnyksen liikuntaa, ja sitä arvioidaan viikottain koulukohtaisesti. Kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelman toimenpiteet on saatu toteutettua sujuvasti ja tavoitteiden mukaisesti.
Nuorisopalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Koulunuorisotyön kehittäminen 	Koulunuorisotyötä on kehitetty, suunnitelmien pilotointi on onnistunut.
Kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjaston henkilökunnan mahdollisuus osallistua kaupungin järjestämiin liikuntailtapäiviin ja/tai teemaan liittyviin koulutuksiin osallistuminen • Kirjaston senioripisteessä on ikäihmisille sopivia liikuntavälineitä ja virikeaineistoja 	Kirjaston senioripistettä on siirretty keskeisemmälle paikalle, mutta markkinointia tulee vielä lisätä, että pisteen kaikki potentiaali saadaan hyödynnettyä.
Kansalaisopisto	<ul style="list-style-type: none"> • Hyvinvointi: yhteistyö ja yhteistyön rakenteiden vahvistaminen vanhuspalveluiden ja sosiaalipalveluiden kanssa. • Vahvuutena välittäminen • Lasten ja nuorten harrastustoiminta hyvinvoinnin tukena 	Hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen liittyvään sisältöön panostettu erityisesti. Kursseja on mm. jalkautettu palvelukoteihin ja toimintakeskuksiin. Lisäksi aiheeseen liittyen ollut ilmaisia yleisöluentoja. Taidekoulussa ja kansalaisopiston tarjonnassa monipuolisesti lapsille ja nuorille suunnattuja opintoja.
Musiikkiopisto	<ul style="list-style-type: none"> • SISOTE- yhteistyö sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa • Vahvuutena välittäminen 	Henkilöstön hyvinvointiin on panostettu onnistuneesti: henkilöstölle on järjestetty mm. työhyvinvointikyselyjä, joiden avulla pystytty kehittämään yhteistä toimintaa. Yhteistyötä on lisätty sote-palvelujen kanssa, mm. palvelukotikonserttien myötä.
Kunnallistekniset palvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Puhtaan veden jakelu, Veden verkosto pidetään jatkuvasti toimintakunnossa • Jäteveden poisjohtaminen, Jäteveden verkosto pidetään toiminnassa ilman tukoksia • Väylien esteettömyys: Kunnossapidon kohtuullinen taso, Liukkauden torjunta ja lumen aeraus: pääväylät pidetään liikennöitävässä kunnossa klo 7.00 ja muut väylät klo 12.00 mennessä. • Liikenneturvallisuus, Väyläverkostojen yhtenäistäminen 	Kunnallistekniset palvelut on toteutettu tavoitteiden mukaisesti. Kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelmaa toteutettu väyläsuunnittelussa.
Kiinteistö- ja rakentamis-palvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Energiansäästötoimenpiteiden toteuttaminen 	Energiansäästötoimenpiteenä muutettu Kauhajärven koulun öljylämmitys maalämpöjärjestelmäksi.
Ruoka- ja puhtauspalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Ruokahävikin vähentäminen 	Ruokahävikkiä on seurattu tarkasti, tuotantomäärät mukautettu seurannan perusteella. Ruokajätteen määrän kirjaamisen menetelmä otettu käyttöön. Oivatarkastuksista erinomaiset tulokset.
Ympäristö-lautakunta	<ul style="list-style-type: none"> • Kestävän kehityksen ohjelman mukaisten toimenpiteiden toteuttamisen seuranta • Asiakkaiden osallistaminen ja asiakaspalvelun kehittäminen • Rakennetun ympäristön valvonta ja kunnossapito 	Asiakkaita on osallistettu asiakastytyväisyyskyselyn avulla. Kyselyn tuloksia on käytetty myös asiakaspalvelun kehittämiseen. Katselmuksia ja muita tarkastuksia järjestetty kunnostettaviin kohteisiin. Kestävä kehitys huomioitu kaikessa toiminnassa.

ELÄMÄNLAATU JA MIELEN HYVINVOINTI

Hyvinvointisuunnitelmaan
kirjatut tavoitteet
painopisteelle ovat

- Elämänlaatu paranee
- Mielen hyvinvointi lisääntyy
- Mielen terveyteen saa apua matalalla kynnyksellä
- Yksinäisyys vähenee
- Ammattilaisten mielen terveysosaaminen vahvistuu

INDIKAATTORITULOKSIA	2021	2022	2023
Tyytyväinen elämäänsä, % 1.-6.-luokkalaisista	85,8		93
Tyytyväinen elämäänsä, % 7.-9.-luokkalaisista	67,2		82
Tyytyväinen elämäänsä, % 2. asteen opiskelijoista (ammattikoulu/lukio)	74,4/74,3		85
Kokenut kiusaamista vähintään kerran viikossa, % 1.-6.-luokkalaisista	9,6		14
Kokenut kiusaamista vähintään kerran viikossa, % 7.-9.-luokkalaisista	9,2		9
Kokenut kiusaamista vähintään kerran viikossa, % 2.asteen opiskelijoista (ammattikoulu/lukio)	3,9/1,3		5
Ei riittävästi kavereita koulussa, % 1.-6.-luokkalaisista	0,7		1
Ei riittävästi kavereita koulussa, % 7.-9.-luokkalaisista	5,5		3
Ei riittävästi kavereita koulussa, % 2. asteen opiskelijoista (ammattikoulu/lukio)	7/7,7		7
Rikosepäilyt, rikoksesta epäilty alle 15-vuotias	35	67	
Rikosepäilyt, rikoksesta epäilty 15-17 -vuotias	146	161	
Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikosepäilyt, / 1000 asukasta	6	9,3	
Mielen terveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25-64 -vuotiaat / 1000 vastaavan ikäistä	28,8	30,1	
Lukion opiskeluterveyshuolto, kuraattorin mitoitus % suosituksesta (TEAvisari)	50-66 (2020)	80-99	

NOSTOJA TOIMIALOJEN ARVIOINNEISTA		
Toimija	Tavoitteet	Toimenpiteet ja arviointi
Varhaiskasvatus	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvuusperusteinen toimintatapa ja työote, positiivisen pedagogiikan vahvistaminen • Kiusaamisen ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen • Kiusaamisen ennaltaehkäisyn kampanjan toteutumisen seuranta koko kaupungin toiminnassa • Henkilöstön osallistuminen kampanjaan 	Toimintakauden teema ollut pienten lasten kiusaaminen, jonka myötä mm. henkilöstöä on koulutettu sekä päivitetty kiusaamisen ennaltaehkäisyn suunnitelma. Vahvuutena välittäminen-kampanjaan osallistuttu aktiivisesti, aihe näkynyt päiväkodin arjen sisällöissä.
Liikuntapalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • SISOTE-yhteistyö sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa 	Tiivistä yhteistyötä on tehty sote-palvelujen kanssa. Liikuntapalvelujen toiminta pohjaa vahvasti tilastotietoon ja TEAvisari-tuloksiin.
Kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelukoteihin vaihtuva siirtokirjakokoelma ja Saarenpääkodin kirjastonurkkauksen toiminnan kehittäminen • Kaverikoira-toiminnan aloittaminen Saarenpääkodissa 	Suunnitellut tapahtumat on saatu onnistuneesti järjestettyä. Muu toiminta (esim. siirtokirjakokoelma ja kaverikoira-toiminta palvelukodissa) on toteutunut suunnitelmien mukaisesti ja

	<ul style="list-style-type: none"> ● Kirjasto sosiaalisena kohtaamispaikkana - henkilökohtainen asiakaspalvelu, tapahtumiin osallistuminen, maksuttomuus ● Monipuolinen ja ajantasainen kokoelma, ml. e-aineistot ● Aikuisten lukuhetket ja satutuokiot ● Vanhan Paukun toimijoiden yhteistyö <ul style="list-style-type: none"> ○ Virtaa! - runofestivaali ○ Kirjailijavieraat (Merja Mäki ja Heini Röyskö ○ Musiikkiopiston esiintyjä kirjaston tapahtumissa 	<p>vakiintunut käytännöksi. Kirjailijavieraista ja luennoista saatu positiivista palautetta, toiveiden mukaisesti niitä järjestetään jatkossakin.</p>
Kansalaisopisto	<ul style="list-style-type: none"> ● Vahva ja laadukas perustoiminta: Kansalaisopistotoiminta tuottaa tutkitusti hyvinvointivaikutuksia, vahvistaa verkostoja, kannustaa elinikäisen ja jatkuvan oppimisen hengessä itsensä kehittämiseen. Koulutuksen ja harrastusten tarjonnan ja kysynnän kohdatessa opiskelijamäärät pysyvät hyvällä tasolla. ● Hyvinvointi, vahvuutena välittäminen: Kansalaisopisto tukee paikkakunnan yhteisöllisyyttä ja sosiaalisen pääoman kasvua kaikille kuntalaisille avoimilla yhteisötilaisuuksilla. Näyttelyihin, konsertteihin, teatteriesityksiin, näytöksiin on jokainen kuntalainen tervetullut 	<p>Opetustarjonta on monipuolinen, minkä vuoksi kaikenikäisten hyvinvointia voidaan tukea monella eri osa-alueella. Opiskelijamäärä on pysynyt hyvällä tasolla, tarjonta vastaa odotuksiin ja tarpeisiin. Vuoden aikana järjestetty kymmeniä avoimia tilaisuuksia, joissa tuhansia osallistujia.</p>

PALVELUIDEN SAATAVUUS JA YHDENVERTAISUUS

Hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut tavoitteet painopisteelle ovat

- **Palvelut ja toimenpiteet ovat saavutettavia ja yhdenvertaisia**
- **Ammattilaiset ja asukkaat ovat tietoisia saatavilla olevista palveluista**

INDIKAATTORITULOKSIA	2021	2022
Avoterveydenhuollon lääkärikäynnit / 1000 asukasta	1517	1345
Lastenneuvolan käynnit / 1000 0-7 -vuotiasta	3591	3827
Varhaiskasvatuksessa olevat lapset	696 (75,6%)	663 (~78%)
Maksuttomat harjoitusvuoromaksut koulujen liikuntasaleissa (TEAvisari)	100 (maksuttomia) (2020)	67 (muodollinen maksu)
Kouluterveydenhuolto, lääkäreitä prosentteina suosituksesta (TEAvisari)	34 (2020)	22
Huoltosuhde, demografinen	74,9	74
Terveystedistämisasiivisuus (TEA) liikunnassa, pistemäärä	74 (2020)	85
Terveystedistämisasiivisuus (TEA) lukiokoulutuksessa, pistemäärä	65 (2020)	62
Terveystedistämisasiivisuus (TEA) perusterveydenhuollossa, pistemäärä	69 (2020)	60
Ikääntyneiden liikunta-aktiivisuuden seuranta (TEAvisari)	0 (ei) (2020)	100 (kyllä)

NOSTOJA TOIMIALOJEN ARVIOINNEISTA		
Toimija	Tavoitteet	Toimenpiteet ja arviointi
Sivistyspalvelut	SISOTE-yhteistyö sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa: Moniammatillisuuden ja siihen liittyvien toimintaprosessien selkiyttäminen yhdessä sivistyspalveluiden, sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa.	Sivistyspalvelut sekä sosiaali- ja terveyspalvelut olivat vielä vuoden 2022 Lapuan kaupungin organisaation alla, joten yhteistyötä saatiin ja päästiin kehittämään yhdessä. Monet eri tahot kokoontuivat useita kertoja "saman pöydän" ääreen ja moni prosessi eteni moniammatillisesti hyvää suuntaan → "puhuttiin samaa kieltä". Tämän pohjalta suunniteltiin, että tästä on hyvä jatkaa kun sote siirtyy hyvinvointialueen organisaatioon. Kevään 2023 aikana hyvinvointialue organisoii rakenteita ja toimintaansa, mikä aiheutti haasteita yhteistyöprosesseihin. Näitä prosesseja kehitetään edelleen.
Varhaiskasvatus	<ul style="list-style-type: none"> • SISOTE-yhteistyö sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa • Perhekeskustoiminnan vakiinnuttaminen, varhaiskasvatuksen lastenhoitajan työpanos 2 h/vk Perhekeskus Ilonassa • Uuden päiväkodin rakentuminen • Yksityisen varhaiskasvatuksen palvelurakenteen vakiinnuttaminen, noin 25 - 30 % koko varhaiskasvatuspalvelun kokonaisuudesta • Hyvinvointi 	Yhteistyö Perhekeskus Ilonan kanssa jatkunut, viikottaiset perheaamiaiset järjestetään yhteistyössä perhekeskuksen ja varhaiskasvatuksen toimesta. Uusi päiväkoti on valmistunut ja palveluverkko sen myötä vakiintunut. Yksityisten palveluntarjoajien käyttö palvelusetelin avulla on tavoitelukemissa.

Liikuntapalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjatut liikuntaryhmät • Soveltavat liikuntaryhmät • Soveltavan elintapaneuvonnan kehittämishanke 1.1.-31.12.2022, kohderyhmänä ikääntyneet (erityisesti omaishoitajat ja -hoidettavat), nuoret 15-29v. • SISOTE Elintapaohjauksen vakiinnuttaminen 	Ohjattuja liikuntaryhmiä työikäisille ollut 11 kpl. Soveltavia liikuntaryhmiä (22 ryhmää ikääntyville + 4 soveltavan liikunnan ryhmää) vetäneet 2 erityisryhmien liikunnanohjaajaa ja 1 tunti-ohjaaja. Hankkeen avulla kehitetty kohderyhmien elintapaneuvontaa sekä elintapaneuvonnan palveluketjua kaupungin sisällä. Tiivistä yhteistyötä on tehty sote-palvelujen kanssa, elintapaohjaus yhtenä esimerkkinä yhdyspintatyöstä. Elintapaohjauksesta on saatu erinomaisia tuloksia asiakastyytyväisyyskyselyllä.
Nuorisopalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • SISOTE-yhteistyö sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa 	Aktiivista yhteistyötä on tehty sote-palvelujen kanssa, yhteistyön toimintaa arvioitu myös pulssikyselyn avulla.
Kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjastopalveluiden saatavuus ja saavutettavuus lisääntynyt omatoimikirjaston myötä - henkilökohtainen palveluaika ja omatoimiaika • Asiakasraadin perustaminen • Kysely omatoimikirjaston käytöstä 	Osallisuuden, vaikutusmahdollisuuksien ja kehittämistyön edistämiseksi on perustettu asiakasraati, kokoontumisia ollut 2-3 krt vuodessa. Omatoimikirjasto otettu onnistuneesti käyttöön.
Kansalaisopisto	<ul style="list-style-type: none"> • Yksilöllinen kohtaaminen • Osallistaminen 	Tiivistä yhteistyötä on tehty maahanmuuttokoordinaattorin kanssa. Saavutettavuuteen kiinnitetty on kiinnitetty erityistä huomiota mm. taloudellisesta ja viestinnällisestä näkökulmasta.
Kulttuuripalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Taidenäyttelytoiminta palveluasumisen yksiköissä • Museosalkun kehittäminen 	Palveluasumisen yksiköissä on toteutettu taidenäyttelytoimintaa suunnitelmien mukaisesti (15kpl kolmessa palvelukodissa). Museosalkkua kehitetty, mukaan otettava muistelutoiminnan paketti käytössä.
Musiikkiopisto	<ul style="list-style-type: none"> • Vanhan Paukun toimijoiden yhteistyö 	Vanhan Paukun toimijoiden yhteinen lukuvuositeema todettu hyväksi käytännöksi, lisäten tapahtumia, yhteistyötä ja palvelujen saatavuutta.
Maankäyttö-, kaavoitus- ja mittauspalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Asuintonttien tarjonta ja myynti • Kaupunkikeskustan kehittäminen 	Asuintonteista runsas tarjonta, tontteja on myös myyty. Keskusta-alueella neljä vireillä olevaa asemakaavaa.
Kunnallistekniset palvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Hiilijalanjäljen huomioiminen rakentamisessa, Rakentamisessa uusiokäytetään olemassa olevia materiaaleja • Viheralueiden hyvän hoidon tason ylläpitäminen, Ylläpito hoitoluokituksen mukaisella tasolla ja alueiden peruskunnostuksilla 	Kestävään kehitykseen on kiinnitetty erityistä huomiota. Viheralueita hoidettu onnistuneesti, hoitoluokituksen mukaisella tasolla.
Kiinteistö- ja rakentamispalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Terveyspalveluiden turvaaminen • Liikuntapaikkojen rakentaminen 	Sote-palvelujen kiinteistöhuolto säilynyt vuokrasopimusten mukaisesti kaupungin alaisena. Sisäliikuntapaikkoja on ylläpidetty tavoitteiden mukaisesti.

SÄHKÖISET PALVELUT

Hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut tavoitteet painopisteelle ovat

- Sähköisiä palveluita hyödynnetään enemmän
- Ohjautuminen sähköisiin palveluihin on sujuvaa

INDIKAATTORITULOKSIA	2021	2022
Tieto omaishoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastuksista löytyy kunnan verkkosivuilta (TEAviisari)	100 (kyllä) (2020)	0 (ei)

NOSTOJA TOIMIALOJEN ARVIOINNEISTA		
Toimija	Tavoitteet	Toimenpiteet ja arviointi
Varhaiskasvatus	<ul style="list-style-type: none"> • Sähköisen järjestelmän kehittäminen 	Sähköistä järjestelmää kehitetty, hyöty resursoinnin ja työajanseurannan suhteen havaittu merkittäväksi.
Kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Eepos -kirjastokimpan viestinnän painopistealueet: ikäihmisten palvelut ja yhteinen senioripalvelusite sekä e-aineiston osalta musiikin e-palvelut kuten Rockway ja Naxos esille 	Kehittämiskohteena on havaittu, että sähköisten palvelujen markkinointia ja käytön opastusta asiakaspalvelutilanteissa on vielä syytä tehostaa.
Kansalaisopisto	<ul style="list-style-type: none"> • Etäopetuksen ja striimauksen toimintamallit vakiintuvat osaksi opiston normaalia kurssitoimintaa • Sähköisen ilmoittautumisen kehittäminen 	Sähköisiä palveluja on lisätty ja tehty saavutettavammaksi, esimerkiksi stream-luennot. Lisäksi uusittu sähköinen ilmoittautumisjärjestelmä.
Kulttuuripalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Käytön jatkaminen: Lapuan kaupungin kulttuurihistoriallinen tietokanta HELEMI 	Lapuan kaupungin kulttuurihistoriallinen tietokanta HELEMI on suunnitelmien mukaisesti käytössä.
Musiikkiopisto	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvuutena välittäminen 	Sähköisten palveluiden käyttäminen on lisännyt ja helpottanut osallistamista, tiedonkulun avoimuutta ja nopeutta.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Hyvinvointi - Kaupungin verkkosivujen ja somekanavien tavoitteellinen ja suunnitelmallinen sisällöntuotanto, uuden toimintakulttuurin implementointi, tiedonkulun monikanavainen lisäys 	Viestintärinki (kaupungin sisäinen viestinnän työryhmä) aloittanut, toiminta lähtenyt heti hyvin käyntiin. Verkkosivujen kehittäminen aloitettu.

OSALLISUUS

Hyvinvointisuunnitelmaan
kirjatut tavoitteet
painopisteelle ovat

- Asukkailla on mahdollisuus aktiiviseen osallistumiseen

INDIKAATTORITULOKSIA	2021	2022
Perusterveydenhuolto, osallisuus (TEAvisari)	75 (2020)	56
Liikunta, osallisuus (TEAvisari)	100 (2020)	100
Lukiokoulutus, osallisuus (TEAvisari)	67 (2020)	54

NOSTOJA TOIMIALOJEN ARVIOINNEISTA		
Toimija	Tavoitteet	Toimenpiteet ja arviointi
Kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjaston asiakasraadin perustaminen • Yhteinen hanke "Vieläkin parempi Eepos" • Lukuihoa lakeuksille - Kauhavan ja Lapuan yhteinen lukuhanke 	Yhteishankkeiden myötä paljon toteutunutta toimintaa, josta hyvää palautetta saatu.
Kulttuuripalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Vanhan Paukun toimijoiden välinen yhteistyö ja uudet tapahtumat • Kesätaitelijatoiminnalla lisää kulttuurin saatavuutta ja saavutettavuutta 	Yhteistapahtumia järjestetty Vanhan Paukun toimijoiden kanssa. Kesätaitelijat (2kpl) osallistaneet kaupunkilaisia taidemenetelmillä eri tapahtumissa.
Musiikkiopisto	<ul style="list-style-type: none"> • Osallisuuden lisääminen • Vahvuutena välittäminen 	Oppilaat otettu mukaan toiminnan ja valinnaisten opintojen suunnitteluun, lisäksi oppilailla mahdollisuus suunnitella omia opintojaan. Tätä pyritään jatkossa lisäämään entisestään. Oppilaille ja heidän vanhemmilleen järjestetty kyselyjä, joilla kartoitettu hyvinvointiin ja toiminnan kehittämiseen liittyviä asioita. Tuloksia saatu esim. yhteissoiton osalta.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Hyvinvointi - Asukastyytyväisyystutkimus, kuntalaiset markkinoijiksi, asukkaiden kuuleminen ja osallistaminen • Hyvinvointi - Kampanjat, messuosallistumiset, suorakampanjoiden lisäys, asukkaiden ja yritysten osallistaminen kampanjoihin 	Järjestetty kampanjoja ja tilaisuuksia (esim. Tonttikampanja, Työllisty ja muuta Lapualle-tilaisuus), joilla pyritty lisäämään esittelemään Lapuan kaupunkia asuin- ja työllistymiskaupunkina. Osallistuttu myös aktiivisesti ulkopuolisten järjestäjien tapahtumiin/messuille (esim. Pytinki-messut).
Kunnallistekniset palvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupungin osallistaminen alueiden suunnitteluun ja hoitoon • Osallistumistilaisuuksien järjestäminen 	Päiväkoteja osallistettu alueiden suunnitteluun sekä Miljoona roskapussia-kampanjalla osallistettu kaupunkilaisia siivoustalkoisiin. Asukkailla järjestetty mahdollisuus sähköiseen kannanottoon mm. kaupunkipenkien sijoittelun suhteen.
Ruoka- ja puhtauspalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Laadukkaat, asiakaslähtöisesti toteutetut ruoka- ja puhtauspalvelut, osallistaminen 	Asiakastyytyväisyyskyselyjä toteutettu kouluille ja päiväkodeille, lisäksi kyselyn avulla osallistettu ruokalistojen suunnitteluun.

HYVINVOINTISUUNNITELMA 2023

Myös hyvinvointisuunnitelman lähtökohtina toimivat talousarvioon asetetut hyvinvointitavoitteet, jotka puolestaan nojaavat Lapuan kaupungin strategiaan. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi tärkeimmistä keinoista tämän vision saavuttamiseksi. Lapualla tämä työ on hyvässä vauhdissa. Kaupunki on asettanut selkeät tavoitteet ja toteuttaa niitä monipuolisilla toimenpiteillä. Työllä on jo nyt positiivisia vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin.

Uuden hallitusohjelman "Vahva ja välittävä Suomi" (20.6.2023) linjausten mukaisesti kunnan HYTE-työn merkitys ja HYTE-kertoimen osuus valtionrahoituksessa korostuu entisestään. Hyvinvointi korostuu myös Lapuan kaupungin päivitettyssä strategiassa. Hyvinvointi nähdään sekä tavoitteena että työkaluna, ja sen monet ulottuvuudet sekä luovat suuntaviivoja että haastavat tarkastelemaan kaupungissa tehtävää työtä aiempaa kriittisemmin. Jatkossa kaupungin onkin tärkeää jatkaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön kehittämistä ja panostamista sen vaikuttavuuteen. Tärkeää on myös varmistaa, että työ on saavutettavissa kaikille kuntalaisille. Hyviä keinoja saavutettavuuden lisäämiseen on muun muassa sähköisten palvelujen lisääminen, etsivä ja hakeva työ sekä kaupungin asukkaiden osallistaminen päätöksenteossa.

Onnen resepti - Lapuan kaupungin strategia 2023

Onnen resepti

LAPUAN STRATEGIA 2023-

LAPUA

VISIO:
hyvinvoiva,
elinvoimainen
ja kasvava Lapua

TAVOITTEET:

- hyvinvoinnin lisääminen
- kasvun varmistaminen
- talouden tasapainon ylläpitäminen

TAPAMME TOIMIA:

- osallistamme
- toimimme oikea-aikaisesti ja avoimesti
- kehitämme, uudistamme ja ylläpidämme
- innovoimme kokeilevasti
- verkostoidumme ja teemme yhteistyötä tavoitteellisesti

TOIMINTAMME PERUSTANA:

- kannustava ja innostava ilmapiiri
- arvostava ja asiakaslähtöinen asenne
- vaikuttavat, tehokkaat ja laadukkaat palvelut

TULEVAISUUDEN SKENAARIOT:

- digitaalisuus ulottuu kaikkialle
- yhteisöllisyys kaupungin veto- ja pitovoiman kärkeenä
- kestävä kehitys innovaatioiden ajurina

LAPUAN LUPAUKSET:

- voimaa kulttuurista ja liikunnasta
- tekeväälle töitä, työlle tekijöitä
- turvallinen tulevaisuus
- kaikille sopivaa asumista
- terveet ja hyvinvoivat kasvu- ja oppimisympäristöt
- tänään hyviä ja huomenna vielä parempia
- innostavaa yhteistyötä onnistuen
- kaikkia ja kaikkea kunnioittaen

#hyviävuotislapualta
#vauvuutenavälittäminen

Toimialat ovat laatineet hyvinvointitavoitteisiin pohjaavan hyvinvointisuunnitelmansa vuoden 2023 talousarvioon nojaten elo-syyskuussa 2023. Suunnitelman tavoitteet ryhmiteltiin laajan hyvinvointikertomuksen 2021-2025 painopisteiden mukaisesti. Vastuutahojako on tehty syksyllä 2023 voimassa olleen lautakuntajaon mukaisesti.

Työ- ja toimintakyky

Tavoite/suunnitelma	Toimenpiteet	Mittarit	Vastuutaho
Sivistyslautakunta			
Hyvinvointi	<p>Pedagogiikan vahvistaminen varhaiskasvatuksen yksiköissä ja toiminnan sisällöllinen kehittäminen</p> <p>Osallisuus / yhteisöllisyys</p> <p>Henkilöstön ammatillisen osaamisen vahvistaminen ja olemassa olevan tietotaidon hyödyntäminen työyhteisöissä</p> <p>Maakunnalliseen ETEVÄ-varhaiskasvatuksen täydennyskoulutussuunnitelmaan sitoutuminen, koulutusten hyödyntäminen mahdollisimman tehokkaasti</p> <p>Tiimityöskentelyn menetelmien vahvistaminen ja johdonmukainen kehittäminen yksiköissä</p>	Yksikkökohtaiset laadun arvioinnit, kyselyt	Varhaiskasvatus
Henkilöstön vuorovaikutuksen kehittäminen siihen soveltuvalla työkalulla. Kaikkien yksiköiden osallistuminen.	Vuorovaikutuksen edistäminen yksiköittäin.	Toteutunut/ei toteutunut	Opetustoimi
Hyvinvointiteemaan liittyvien koulutusten ja pedagogisten kahviloiden määrä	Vahvistetaan henkilöstön osaamista koulutuksilla.	Tapahtumien lukumäärät	Opetustoimi
Hyvinvointilautakunta			
<p>Työ- ja toimintakyky paranee</p> <p>Työn kuormittavuus tasapainottuu</p> <p>Työkyvyttömyyseläkkeelle siirrytään vähemmän</p> <p>Sairauspoissaolot vähenevät</p> <p>Työkykyisten määrä kasvaa</p>	<p>- Vahvuutena välittäminen -kampanja sai vuoden aikana paljon näkyvyyttä ja osallistujia toimintaan eri muodoissa, kampanjaa voidaan pitää onnistuneena → Vahvuutena Välittäminen</p> <p>-kampanjaa jatketaan edelleen</p> <p>-Hyödynnetään elintapaohjausta</p> <p>-Otetaan käyttöön Kaikukortti (liikunta/kulttuuri)</p>	Hyödynnetään hyvinvointi-suunnitelmassa mainittuja mittaristoja	Kasvatuksen, koulutuksen ja vapaa-ajan toimiala
<p>Työ- ja toimintakyky paranee</p> <p>Työn kuormittavuus tasapainottuu</p> <p>Sairauspoissaolot vähenevät</p> <p>Yhteisöllisyyden kasvattaminen</p>	Säännöllinen tiedonhankinta henkilöstöltä ja asiakkailta kyselyin, ½ vuosittain.	<p>Asiakastyytyväisyys (asteikko 1-5).</p> <p>Tavoitetaso hyvä.</p> <p>Henkilöstötyytyväisyys (asteikko 1-5).</p> <p>Tavoitetaso hyvä.</p>	Liikuntapalvelut
<p>Työ- ja toimintakyky paranee</p> <p>Työn kuormittavuus tasapainottuu</p> <p>Sairauspoissaolot vähenevät</p> <p>Yhteisöllisyyden kasvattaminen</p>	Säännöllinen tiedonhankinta henkilöstöltä ja asiakkailta kyselyin, ½ vuosittain.	<p>Asiakastyytyväisyys (asteikko 1-5).</p> <p>Tavoitetaso hyvä.</p> <p>Henkilöstötyytyväisyys (asteikko 1-5).</p> <p>Tavoitetaso hyvä.</p>	Nuorisopalvelut
Mahdollisuus ja kannustaminen täydennyskoulutuksiin	<p>Etäkoulutukset</p> <p>Lähikoulutukset</p> <p>Kirjastopäivät 2024 Kuopiossa</p>	<p>Koulutuspäivät</p> <p>Osallistumismäärä</p> <p>Osaamisen kehittäminen ja jakaminen</p>	Kirjasto
Säännölliset kalenteroidut työpaikkakokoukset	Kalenterikutsu ja avoimet asialistat	Osallistuminen	Kirjasto

Henkilöstön yhteisöllisyyden ja me-hengen kehittäminen	Työyhteisön kehittäminen - työpaja TyHy - kaupunki & oma	Työtyytyväisyyskyselyt - kaupungin & kirjaston oma	Kirjasto
Työ- ja toimintakyky paranee, työn kuormittavuus tasapainottuu	Parannetaan tuntiopettajien käytössä olevien luokkien ergonomiaa hankkimalla opetustiloihin sähköpöydät	Hankinta toteutunut/ei toteutunut	Kansalaisopisto
Työ- ja toimintakyky paranee, työn kuormittavuus tasapainottuu (Teppo-hankkeen tavoite)	-Järjestetään erityisesti tpo-opettajille koulutusta oman opetusalaan liittyen Teppo-hankkeen puitteissa, tuloksena parantuneet osaamisen myötä lisääntynyt työhyvinvointi	Koulutukseen osallistuneille suunnattu palautekysely	Kansalaisopisto
Työ- ja toimintakyky paranee, työn kuormittavuus tasapainottuu (Erasmus+ hankkeen tavoite)	Toteutetaan Erasmus+ hanke, jolla mahdollistetaan opettajien ja oppilaiden liikkuvuuksia ja myös asiantuntijaliikkuvuus omaan opistoon. Tuloksena työssä jaksamisen kehittyminen myönteiseen suuntaan, taidekoulun pedagoginen kehittyminen	Liikkuvuuksiin osallistuneiden palautekysely	Kansalaisopisto
Hyvinvointi ja osallisuus (Vahvuutena välittäminen)	Toteutetaan kysely Kulttuurikeskus Vanhan Paukun henkilöstölle ja asiakkaille, miten kulttuuripalvelut tuottavat hyvinvointia ja miten niiden koetaan vaikuttavan osallisuuden kokemukseen	Kyselyn tulokset ja vastaajamäärä	Kulttuuripalvelut
Hyvinvointi	Työturvallisuuden parantaminen museo- ja galleriatiloissa	Kalustehankinnat	Kulttuuripalvelut
Keskushallinto			
Hyvinvointi: Henkilöstön työhyvinvoinnin lisääminen	Liikunta- ja kulttuuriedun laajentaminen ja muut työhyvinvointiohjelman mukaiset toimenpiteet	Laajennettu: K/E	Henkilöstöpalvelut
Hyvinvointi: Esihenkilöiden koulutuksen lisääminen ja sitä kautta positiiviset vaikutukset henkilöstön työhyvinvointiin	Työelämätaitojen osaamismerkki -koulutushankkeen loppuunsaattaminen, osaamismerkki pysyvään käyttöön henkilöstön koulutuksessa	Koulutukset toteutettu	Henkilöstöpalvelut
Hyvinvointi: Turvallinen ja terveellinen työympäristö	Vaarojen ja riskien arvioinnin sähköisen järjestelmän käyttöönotto	Sähköinen järjestelmä käyttöön 2023 K/E	Henkilöstöpalvelut
Tekninen lautakunta			
Työhyvinvointitoiminnan järjestäminen			Tekniset palvelut
Esimieskoulutukseen osallistuminen			Tekniset palvelut
Vahvuutena välittäminen, henkilöstön hyvinvointi	Työhyvinvointia parantavat toimenpiteet Yhteistyön lisääminen ja tiedonkulun parantaminen	Tyhy-, koulutus-, muu hyvinvointia parantava toiminta Yhteiset meet-palaverit viikottain, työpaikkakäynnit	Ruoka- ja puhtauspalvelut

Hyvinvoiva arki

Tavoite/suunnitelma	Toimenpiteet	Mittarit	Vastuutaho
Sivistyslautakunta			
Hyvinvointi HYTE- yhteistyö	Lapsen tuen toteutuminen inklusiivisesti kaikissa varhaiskasvatuksen yksiköissä, tuki viedään lapsen luo vahvasti osana lapsen arkea Hyväksi havaittujen yhteistyökäytänteiden ylläpitäminen hyvinvointialueella toimivien tahojen kanssa	Tehostettujen ja erityisen tuen päätösten määrän seuranta	Varhaiskasvatus

Lasten liikkumisen edistäminen	Osa varhaiskasvatuksen yksiköistä (Ritavuori, Liuhtari) on mukana Jyväskylän yliopiston Piilo 2023 tutkimuksessa. Piilo 2023 - Pienten lasten liikunnan ilon, fyysisen aktiivisuuden ja motoristen taitojen seuranta -hankkeen tavoitteena on toteuttaa aiempaan kehittämistyöhön pohjautuva väestötasoinen, maantieteellisesti ja asukastiheyden perusteella edustava tiedonkeruu 4–6-vuotiaiden lasten liikkumiseen liittyvistä tekijöistä.	Lasten fyysinen aktiivisuus rannemittarilla Kyselyt huoltajille ja varhaiskasvatusyksiköille	Varhaiskasvatus
Hyvinvointikysely	Kyselyn tekeminen kaikissa yksiköissä.	Toteutunut/ei toteutunut	Opetustoimi
Moniammatillisuuden ja siihen liittyvien prosessien selkiyttäminen oppilaiden hyvinvoinnin turvaamiseksi. Kokonaisvaltaisten palveluiden rakentaminen. Moniammatillisen hyvinvointityön mallintaminen. Vähintään kolmen uuden toimintamallin kehittäminen ja jalkauttaminen kaikkiin yksiköihin.	Yhteistyön jatkaminen hyvinvointialueen kanssa (Perhekeskus, opiskeluhoito, kaupungin omat käytänteet)	Toteutuneet yhteistyöryhmät	Opetustoimi
Yhteisopettajuuden lisääminen. Alkuopetuksen toiminnallisuuden kehittäminen.	Alkuopetuksen verkoston toiminnan ylläpitäminen, uusien koulujen oppimisympäristöjen hyödyntäminen	Toteutuneet verkostokokoukset, opetustiimien määrät	Opetustoimi
Lähikouluperiaatteen ja inklusion edistäminen. Kustannustehokkaiden ja tuen tarpeita vastaavien erityispedagogisten käytänteiden kehittäminen: tupa-opetus ja kehittäjäryhmän toiminta.	Joustavien pedagogisten ratkaisujen kehittäminen kouluihin: erityisopetusuudistus, tupa-luokat	Tupa-luokkien ja muiden joustavien pedagogisten ratkaisujen määrät	Opetustoimi
Hyvinvointilautakunta			
Mahdollisuus osallistua kaupungin järjestämiin liikuntailtapäiviin ja/tai teemana liittyviin koulutuksiin osallistuminen	Työvuorojärjestelyt Kirjaston aukiolo Vuorottelu	Osallistumismäärä Työtyytyväisyyskyselyt	Kirjasto
Senioripisteiden kehittäminen	Jatkuvaa Tiedotus Yhteistyö	Tietoisuuden lisääminen	Kirjasto
Uusien kohderyhmien tavoittaminen Hyvä opisto -hankkeen tavoite	Asiakasraadien perustaminen	uusien opiskelijoiden määrä	Kansalaisopisto
Vahvuutena välittäminen	Lyhyehköjen hyvinvointiin ja toiminnan kehittämiseen liittyvien kyselyjen toteuttaminen henkilöstölle, oppilaille ja heidän vanhemmilleen sekä laajempi itsearviointikysely oppilaille, heidän vanhemmilleen ja henkilöstölle (tarkastelussa mm. uuden opetussuunnitelman vaikutus opettamiseen ja opiskelamiseen sekä työhyvinvointi)	Toteutetaan laajempi itsearviointikysely oppilaille, heidän vanhemmilleen ja henkilöstölle lv. 23-24 aikana.	Musiikkiopisto
SISOTE- yhteistyö sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa	Vahvistetaan ja kehitetään yhteistyötä sote-toimijoiden kanssa matalankynnyksen tekemisen kautta.	Toteutetaan palvelukotikonsertteja 1-3 kpl	Musiikkiopisto

Laadukkaiden työ- ja opiskeluvälineiden hankinta (uusien laadukkaiden soitinten, mm. Ala-joki-salin flyygelin hankinta)	Uusien soitinten (flyygeeli) hankinta sekä henkilöstön tietokoneiden uusiminen, joka lisää käyttömahdollisuutta ja sujuvoittaa arkea.	Uusi flyygeeli on saapunut 9/2023. Uudet tietokoneet työnteon välineenä hankinnassa keväällä 2024.	Musiikkiopisto
Tekninen lautakunta			
Puhtaan veden jakelu	Veden verkosto pidetään jatkuvasti toimintakunnossa. Linjojen saneeraus, uuden linjan rakentaminen	Veden tulee täyttää talousveden laatuvaatimukset	Kunnallistekniset palvelut
Jäteveden poisjohtaminen	Jäteveden verkosto pidetään toiminnassa ilman tukoksia. Linjojen saneeraus, uuden linjan rakentaminen	Jätevesilinjojen jatkuvan toiminnan takaaminen	Kunnallistekniset palvelut
Väylien esteettömyys: Kunnossapidon kohtuullinen taso	Liukkauden torjunta ja lumen auraus: pääväylät pidetään liikennöitävässä kunnossa klo 7.00 ja muut väylät klo 12.00 mennessä.	Poikkeuksia maks 5 kpl	Kunnallistekniset palvelut
Liikenneturvallisuus	Väyläverkostojen yhtenäistäminen	Rakennetaan uusien asuinalueiden yhteydessä kaavoitetut jkpp:t	Kunnallistekniset palvelut
Energiansäästötoimenpiteiden toteuttaminen	Tehdään energiansäästöinvestointeja määrärahojen puitteissa		Kiinteistö- ja rakentamis- palvelut
Hävikin hallinta, kestävä kehitys	Hävikin hallintaan liittyvien toimien jatkaminen Elintarvikekelpoisen jätteen hyödyntäminen	Jatkuva seuranta, reagointi ResQ tai ruuan lahjoittaminen	Ruoka- ja puhtaustpalvelut

Elämänlaatu ja mielen hyvinvointi

Tavoite/suunnitelma	Toimenpiteet	Mittarit	Vastuutaho
Hyvinvointilautakunta			
Toimivat tilat ja laitteet	Seuranta ja kehittäminen	Palautteet	Kirjasto
Lukutuokiot eri palvelukodeissa	Säännöllistä toimintaa	Kerrat ja osallistumismäärä	Kirjasto
Kaverikoira-toiminta palvelukodeissa	Säännöllistä toimintaa	Kerrat ja osallistumismäärä	Kirjasto
Hyvinvointi ja osallisuus (Vahvuutena välittäminen)	Toteutetaan kysely Kulttuurikeskus Vanhan Paukun henkilöstölle ja asiakkaille, miten kulttuuripalvelut tuottavat hyvinvointia ja miten niiden koetaan vaikuttavan osallisuuden kokemukseen	Kyselyn tulokset ja vastaajamäärä	Kulttuuripalvelut
Alueellisen yhteistyön jatkuminen monipuolisesti muiden Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan musiikkiopistojen kanssa OPH-hankkeen päättymisen jälkeen	Suunnitellaan OPH-hankkeen jälkeen toteutettavaksi yhteistä koulutusta osallistujapisteiden kesken ja kustannukset jakaen. Hyödynnetään etäyhteyksiä koulutuksen järjestämisessä.	Suunnitellaan v. 2023-24 ajankohta ja sisältö yhteiselle pedagogis-sisällölliselle koulutukselle.	Musiikkiopisto

Palveluiden saatavuus ja yhdenvertaisuus

Tavoite/suunnitelma	Toimenpiteet	Mittarit	Vastuutaho
Sivistyslautakunta			
HyTe -yhteistyön kehittäminen ja sujuvoittaminen yhdessä hyvinvointialueen kanssa	Moniammatillisuuden ja siihen liittyvien toimintaprosessien selkiyttäminen yhdessä sivistyspalveluiden sekä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden kanssa.	Pidetään arviointipalaverit yhteistyössä kaupungin ja hyvinvointialueen kanssa.	Kasvatuksen, koulutuksen ja vapaa-ajan toimiala

Hyvinvointi, Talouden tasapaino	Varhaiskasvatuksen palveluverkon kehittäminen edelleen uuden päiväkodin käyttöönoton myötä. Uuden päiväkodin käyttöönotto ja toiminnan aloittaminen uusissa tiloissa vaatii hyvää johtamista ja suunnitelmallisuutta ja siihen erityisesti kiinnitetään huomiota henkilöstön työhyvinvoinnin sekä asiakasperheiden näkökulmasta.	Talousarviosuunnitelman 2024 osalta henkilöstön palkkakulujen ja käyttötalouden seuraaminen varhaiskasvatuksen kokonaisuudessa.	Varhaiskasvatus
Verkostojen ylläpitäminen ja toiminnan kehittäminen. Tavoitteiden kirjaaminen sekä toimijoiden roolien määrittely kaikissa toimivissa verkostoissa.	Pidetään verkostotyötappaa yllä ja yhtenäistetään tavoitteita sekä toimintatapoja.	Toteutuneiden verkostoryhmien määrät	Opetustoimi
Tuen käsikirjan päivittäminen.	Päivitetään Tuen käsikirja vastaamaan uudistuksia ja lakimuutoksia.	Toteutunut/ei toteutunut	Opetustoimi
Hyvinvointilautakunta			
HyTe -yhteistyö kehittäminen ja sujuvoittaminen yhdessä hyvinvointialueen kanssa	TeaViisari-prosessien käyttöönotto. Varautuminen mahdollisten HYTEvaltionavustuksien käyttöönottoon	TeaViisarin mittarit	Liikuntapalvelut
HyTe -yhteistyö kehittäminen ja sujuvoittaminen yhdessä hyvinvointialueen kanssa	Elintapaohjauksen prosesseista saadaan yksilötasolla tarkkaa terveystietoa, mutta eettisistä syistä niiden julkisuus on rajattua.	Asiakastyytyväisyys. Tavoitetaso hyvä.	Liikuntapalvelut
Viestinnän tehostaminen - sisäinen ja ulkoinen	Eri kanavissa ja ajoissa sekä selkokielisesti	Palautteet	Kirjasto
Kuntien yhteinen e-kirjasto	Eri kanavissa ja ajoissa sekä selkokielisesti Esitelty jo lyhyesti HvLtk:ssa myöhemmin asiakkaiden, kuntalaisten opastaminen palvelun käytössä	Palautteet Käyttö	Kirjasto
Kotipalvelun asiakkaat & Celian palvelut	Tiedottaminen ja mainostaminen (yhteys kotihoitoon ja omaishoitajiin, vanhusneuvostoon)	Lukumäärä	Kirjasto
Saavutettavuuden kehittäminen / hyvä opisto hankkeen tavoite	Opiston kotisivuja kehitetään saavutettavimmiksi Hyvä opisto hankkeen myötä.	Selkokielisten sivuosioiden määrä Saavutettavuus-indikaattoreiden antamat mittaustulokset kotisivujen saavutettavuudesta	Kansalaisopisto
Kansalaisopisto-toiminnan tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden kehittäminen - Hyvä opisto -hankkeen tavoite	Laaditaan tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jonka pohjalta sekä kansalaisopiston että taidekoulun toiminnassa otetaan aiempaa paremmin huomioon tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen Toteutetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely. Kyselyn pohjalta toteutetaan toimenpiteitä, joilla mahdolliset todetut epäkohdat selvitetään.	Yhdenvertaisuuskysely	Kansalaisopisto
Opiston asiakasjärjestelmät ja tiedottaminen saavuttavat paremmin muita heikommissa asemassa olevia ryhmiä; Hyvä opisto -hankkeen tavoite	Opistolla on erityisen matalan kynnyksen kursseja, jotka on suunniteltu yhdessä eri järjestöjen asiantuntijoiden ja kokemusasiantuntijoiden avulla. Opistolla on asiakasraati, joka voidaan kutsua koolle osana kurssisuunnittelua ja arvioimaan toteutuneita kursseja ja tiedottamisen saavutettavuutta.	Erityisen matalan kynnyksen kurssien määrä Valmis toimintamalli ja toimenpideohjelma, jolla saavutettavuus varmistetaan.	Kansalaisopisto
Hyvinvointi	Kaikukortti -toiminnan aloittaminen	Kaikukortin seuranta indikaattorit	Kulttuuripalvelut

Hyvinvointi	Taidenäyttelytoiminta palveluasumisen yksiköissä	Näyttelyiden lukumäärä	Kulttuuripalvelut
Hyvinvointi	Kulttuurihyvinvoinnin toimeenpanonohjelma. Ohjelma, joka asettaa tavoitteet toiminnalla sen kehittämiseksi. Ohjelman laadinta osallistavana prosessina	Ohjelma-asiakirja tai vastaava. Osallistamistilaisuuksien lukumäärä ja osallistujamäärä	Kulttuuripalvelut
Hyvinvointi	Hyvinvointialueen kanssa laaditun sopimuksen mukaisten kulttuurihyvinvointipalveluiden tuottaminen	Tapahtumakerrat ja osallistujamäärät	Kulttuuripalvelut
Hyvinvointi	Hyte-yhteistö.	Museosalkun käyttöönotto ja jatkokehitys	Kulttuuripalvelut
Hyvinvointi	Kulttuurikasvatussuunnitelman laatiminen toisen asteen koulutukseen	Ohjelma-asiakirja tai vastaava	Kulttuuripalvelut
Tulevaisuuden musiikkiopiston hahmottaminen, megatrendien löytäminen ja seuraaminen	Haetaan suuntaviivoja tulevaisuuden musiikkiopiston rakentamiseen, sen sisältöihin, vahvuuksiin, heikkouksiin, uhkiin ja mahdollisuuksiin. Käytetään apuna itsearviointikyselyn tuloksia. Tulevaisuuteen suuntautuva hahmottaminen luo perusturvaa ja rakennetta ymmärtää omaa työtä, muuttuvaa maailmaa sekä sen mukanaan tuomia ilmiöitä. Pohdintojen kautta voidaan palvelujen saatavuutta ja yhdenvertaisuutta lisätä.	Itsearviointikyselyn toteuttaminen ja sen tuloksien käyttäminen tulevaisuuden askelmerkkien tekemiseen.	Musiikkiopisto
Keskushallinto			
Hyvinvointi-Asiakaspalvelun tehostaminen.	Kaupungin neuvontapisteen siirto Vanhaan Paukkuun. Seuranta.		Hallintopalvelut
Tekninen lautakunta			
Asuintonttien tarjonta ja myynti	Tonttien markkinointi tilaisuuden järjestäminen. Tarjonnan laadun ja määrän parantaminen. Asemakaavoja on vireillä yksi(1). Uusia asuinalue asemakaavoja laitetaan vireille vähintään kaksi(2)	AO-tontteja myydään 5 kpl 1 asemakaava kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi Asemakaavoja vireillä 2 kpl	Maankäyttö-, kaavoitus- ja mittauspalvelut
Kaupunkikeskustan kehittäminen	Tavoitteena on luoda elävä, vetovoimainen, turvallinen ja viihtyisä ympäristö. Neljästä (4) vireillä olevasta asemakaavasta kaksi (2) pyritään saamaan hyväksymiskäsittelyvaiheeseen.	2 asemakaavaa kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi	Maankäyttö-, kaavoitus- ja mittauspalvelut
Hiilijalanjäljen huomioiminen rakentamisessa	Rakentamisessa uusiokäytetään olemassa olevia materiaaleja	Pyritään kierrättämään rakennusmateriaalit ja käyttämään tarjolla olevaa uusiomateriaalia	Kunnallistekniset palvelut
Viheralueiden hyvän hoidon tason ylläpitäminen	Ylläpito hoitoluokituksen mukaisella tasolla ja alueiden peruskunnostuksilla	Helposti saavutettavat hoitoluokituksen mukaan hoidetut viheralueet	Kunnallistekniset palvelut
Viheralueiden ja leikkipaikkojen rakentaminen	Rakennetaan toimivia ja monipuolisia viheralueita ja leikkipaikkoja kaupunkilaisten tarpeet huomioiden	Asiakastyytyväisyyskysely	Kunnallistekniset palvelut
Terveyspalveluiden turvaaminen	Pidetään rakennukset kunnossa HVA:n vuokrasopimuksessa sovitun mukaisesti		Kiinteistö- ja rakentamis-palvelut
Liikuntapaikkojen rakentaminen	Pidetään sisäliikuntapaikka rakennukset kunnossa määrärahojen puitteissa		Kiinteistö- ja rakentamis-palvelut
Terveet ja monipuoliset kasvupaikat oppimisympäristöt	Pidetään rakennukset kunnossa määrärahojen puitteissa.		Kiinteistö- ja rakentamis-palvelut

Sähköiset palvelut

Tavoite/suunnitelma	Toimenpiteet	Mittarit	Vastuutaho
Sivistyslautakunta			
Hyvinvointi	Pedagogisen toimintakulttuurin kehittäminen perhepäivähoidossa Vasu- työskentelyn vahvistaminen, sähköisen Daisy-järjestelmän käyttöönotto perhepäivähoitajan ryhmässä	Varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmän Daisyn seuraaminen	Varhaiskasvatus
Digitalisaation tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen.	Sähköisten oppimateriaalien hyödyntäminen, sähköinen ilmoittautuminen kouluun ja iltapäivätoimintaan.	toteutunut/ei toteutunut	Opetustoimi
Hyvinvointilautakunta			
Eepos -kirjastokimpan viestinnän painopistealueet: Eepos -kirjastojen sekä niiden palveluiden esittely	Esittely, tiedottaminen ja opastus käyttöön Eri kanavissa ja ajoissa sekä selkokielisesti	Tietoisuuden lisääminen Käytön lisääntyminen	Kirjasto
Kuntien yhteinen e-kirjasto	Esittely, tiedottaminen ja opastus käyttöön Eri kanavissa ja ajoissa sekä selkokielisesti		Kirjasto
Tuntiopettajien ja taiteen perusopetuksen oppilaiden sähköisen asiointin joustavoittaminen -opiston oma tavoite	Sähköisen allekirjoituksen käyttöönoton selvitys esim. tuntiopettajien työopimukset, taiteen perusopetuksen oppilaiden Koskivientiluvat vanhemmilta	Toteutunut/ei toteutunut	Kansalaisopisto
Hyvinvointi ja osallisuus	Kehitetään museoiden verkossa tapahtuvaa yleisötyötä	Uudet palvelut tai kehittämishankkeet	Kulttuuripalvelut
Vahvuutena välittäminen	Kannustetaan sähköisten palveluiden käyttämiseen, opastetaan niiden käyttämiseen sekä huolehditaan laitteiden ajanmukaisuudesta.	Henkilökunnan tietokoneiden uusiminen keväällä 2024. Perheiden tiedotteiden lähettäminen siirtyy Eepos-järjestelmään	Musiikkiopisto
Keskushallinto			
Hyvinvointi - pito- ja vetovoimatekijöiden, elinvoimatekijöiden markkinointi	Nettomuuttovoitto, väestönkasvu	Toteutunut: K/E	Viestintä ja markkinointi
Hyvinvointi - brändin hallinta	Toimialojen markkinointiviestinnällinen yhteistyö, monikanavaisuus	Poikkihallinnollinen yhteistyö, tiedotuslehti 1/2023 tehty	Viestintä ja markkinointi

Osallisuus

Tavoite/suunnitelma	Toimenpiteet	Mittarit	Vastuutaho
Sivistyslautakunta			
Hyvinvointi	Vahvuusperusteinen toimintatapa ja työote, positiviisen pedagogiikan vahvistaminen		Varhaiskasvatus
Osallisuus / yhteisöllisyys	Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen Yhteisöllisen toimintatavan lisääminen yksiköiden ja ryhmien välillä		
Hyvinvointilautakunta			
Koulunuorisotyön kehittäminen	Koulunuorisotyön kehittäminen AVI -hankkeella	Koulunuorisotyöhankkeen mittarit	Nuorisopalvelut

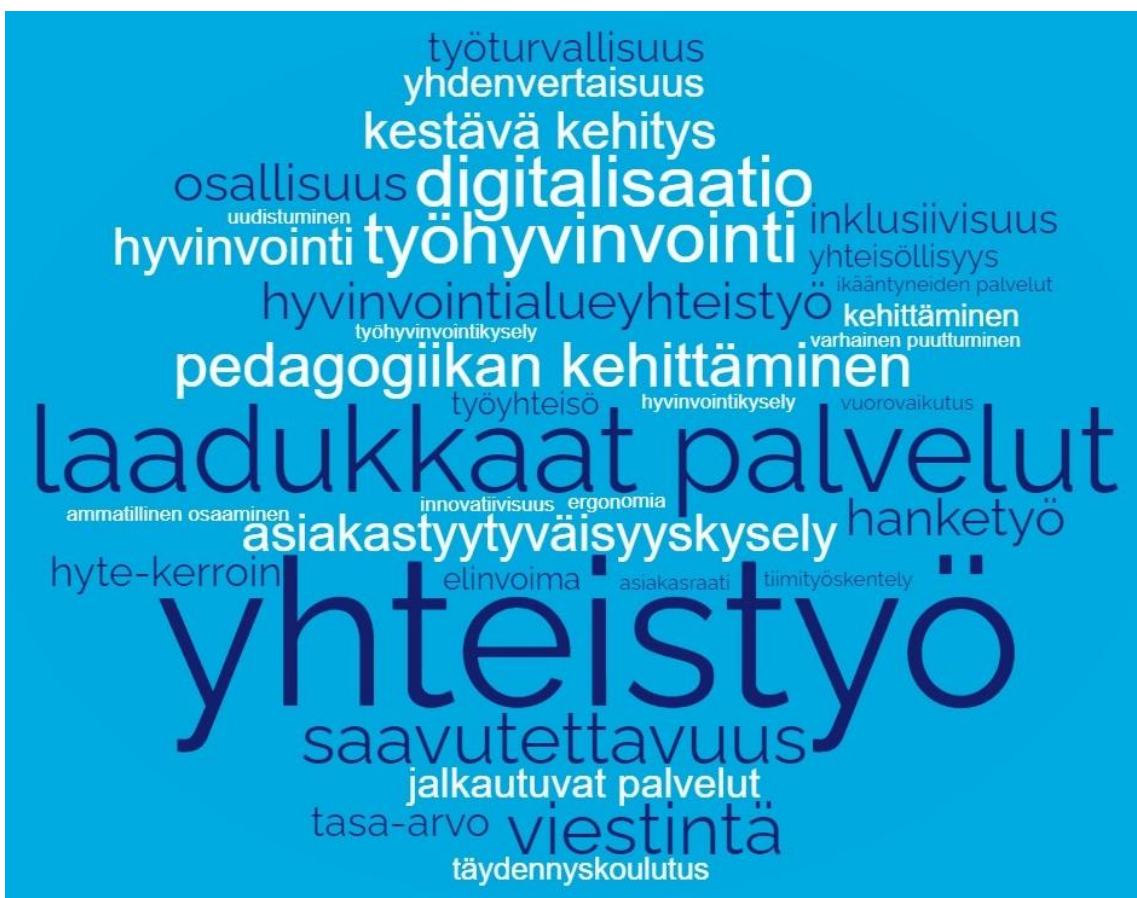

Etsivän nuorisotyön kehittäminen	Etsivän nuorisotyön kehittäminen AVI -hankkeella	Sovaritulokset. Tavoitetaso hyvä.	Nuorisopalvelut
Ohjaamo-toiminnan kehittäminen. Edellyttää myönteistä rahoituspäätöstä	Ohjaamo toiminnan kehittäminen TEM -hankkeella	Ohjaamon Kannustinmalli hankkeen mittaristo	Nuorisopalvelut
HyTe -yhteistyö kehittäminen ja sujuvoittaminen yhdessä hyvinvointialueen kanssa	Nuorisolain mukainen monialaisen yhteistyön toteuttaminen	Nuorisolain mukainen monialaisen yhteistyön toteutuminen. Asteikko 1- 5.	Nuorisopalvelut
Kysely asiakkaille omatoimikirjaston käytöstä	Kysely netissä & paperiversio	Vastausten määrä Palauteet	Kirjasto
Yhteinen kirjastoautohanke, Alajärvi & Lapua	Hankeselvitystyö Kysely Työpajat	Vastausten ja osallistujien määrä Palauteet	Kirjasto
Lukeva Lakeus	Monipuolinen lukuhanke, 7 lk Yhteinen ideointi kohderymän kanssa Vinkkaus työpajat Kirjavinkkaukset Kirjastoon tutustuminen ja asiakkuus Toteutunut	Palauteet paikan päällä Palautekysely	Kirjasto
Parasta palvelua - Eepos -hanke	Asiakaspalvelun kehittäminen yhteistyössä asiakkaiden kanssa Työpajat Palvelumuotoilu	Vastausten ja osallistujien määrä Palauteet	Kirjasto
Hyvinvointi	Vanhan Paukun toimijoiden yhteistyö	Kulttuurikeskus Vanhan Paukun yhteinen lukuvuositeema tuottaa uusia tilaisuuksia ja tapahtumia. 1-3 uutta yhteistyössä järjestettyä tilaisuutta	Kulttuuripalvelut
Osallisuus ja Hyvinvointi	Lapuan Patruunatehtaan museon perusnäyttelyn uudistamisen edistäminen	Näyttelyuudistuksen toteuttaminen. Kouluyhteistyösisältöjen toteuttamisessa	Kulttuuripalvelut
Osallisuus ja hyvinvointi	Kesätaiteilijatoiminnalla lisätään kulttuurin saatavuutta ja saavutettavuutta.	Kohtaamisten lukumäärä	Kulttuuripalvelut
Toteuttaa laajempi itsearviointikysely oppilaille, heidän vanhemmilleen ja henkilöstölle (tarkastelussa mm. uuden opetussuunnitelman vaikutus opettamiseen ja opiskelemiseen sekä työhyvinvointi)	Itsearvioinnin tulosten kautta päästään näkemään ja hahmottelemaan osallisuuden toteutumista ja sen kehittämisen mahdollisuuksia niin oppilaiden, vanhempien kuin henkilökunnankin näkökulmasta.	Itsearviointi toiminnasta ja sen sisällöistä toteutetaan henkilöstölle 23-24	Musiikkiopisto
Keskushallinto			
Hyvinvointi - kampanjat, messuosallistumiset, osallistamiset	Meirän rekry -messut, Seamkin yrityspäivä -workshop, rekrymessut Lapua, Pytinki-messut, Lakeus kukkii -messut, osallistaminen: asukas- ja harrastevideot, Lapualotto -kampanja		Viestintä ja markkinointi
Tekninen lautakunta			
Kaupungin ja käyttäjien osallistaminen alueiden suunnitteluun ja hoitoon	Osallistumistilaisuuksien järjestäminen	Käyttäjäkyselyitä mahdollisuuksien mukaan	Kunnallistekniset palvelut
Tyytyväiset ulkoliikuntapalvelujen käyttäjät	Ulkoliikuntapaikkojen pitäminen käyttökunnossa	Asiakastyytyväisyyskysely	Kunnallistekniset palvelut

Ulkoliikuntapaikkojen rakentaminen	Rakennetaan toimivia ja monipuolisia ulkoliikuntapaikkoja kaupunkilaisten tarpeet huomioiden	Asiakastytyväsyyyskysely	Kunnallistekniset palvelut
Osallistaminen Laadukkaat, asiakaslähtöisesti tuotetut ruoka- ja puhtauspalvelut. Ruokaturvalliset tuotantotilat ja ruokaturvallinen tuotanto, ravitsemuslaatu	Tuotannon suunnittelussa huomioidaan asiakkaiden mielipide Yhteistyö, avoin keskustelu Jatkuva laaduntarkkailu Ammattitaitoinen henkilökunta, Tuotanto toteutetaan laaditun reseptiikan mukaan, omavalvontasuunnitelmaa noudattaen	Asiakastytyväsyyyskyselyt Yhteistyöpalaverit Säännölliset laatukierrokset Perehdytys, koulutus, tietojen päivittäminen Oiva -tarkastukset	Ruoka- ja puhtauspalvelut

Hyvinvointisuunnitelman 2023 yhteenveto

Toimialojen suunnitelmista koostettu sanapilvi toimii yhteenvetona hyvinvointisuunnitelmalle.

EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN SUUNNITELMA 2023-2025

Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2015:19) tukee 1.12.2015 voimaan tulleen ehkäisevän päihdetyön (EPT) järjestämistä koskevan lain (523/2015) toimeenpanoa. Lain ja toimintaohjelman tavoitteina on edistää terveyden ja hyvinvoinnin tasa-arvoa, varmistaa ehkäisevän päihdetyön edellytykset koko maassa sekä tukea erityisesti kuntien ja alueiden työn kehittämistä ja tehostamista. Ehkäisevä päihdetyö on osa kunnan lakisääteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelman laatiminen on kunnan lakisääteinen velvollisuus. Suunnitelma laaditaan valtuustokausittain. Tähän hyvinvointisuunnitelmaan sisällytettiin päivitetty ehkäisevän päihdetyön suunnitelma kuluvan valtuustokauden loppuun saakka, sillä aiemmin laadittu suunnitelma painottui perusterveydenhuollon palveluihin ja suunnitelma oli siksi tarpeen päivittää.

Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelmaan on valittu kuusi painopistettä, jotka ohjaavat kunnan ehkäisevää päihdetyötä kattavaan, vaikuttavaan ja kustannustehokkaaseen suuntaan. Näitä painopisteitä käytetään myös Lapuan kaupungin ehkäisevän päihdetyön suunnitelman 2023-2025 painopisteinä.

Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit	Vastuutaho
Painopiste: Ehkäisevän päihdetyön valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset rakenteet ovat kunnossa			
Paikalliset rakenteet ovat kunnossa	-Määritellään EPT-työn paikalliset strategiset rakenteet ja päivitetään tai vakiinnutetaan toiminta.	TEAvisari-mittarit Toteutunut: K/E -Toteutumisen seuranta laajan hyvinvointi-kertomuksen laadinnan yhteydessä	Hyvinvointi-lautakunta
Yhteistyötä tehdään alueellisesti ja hyvinvointialueen kanssa	Alueellinen EPT-verkostotoiminta Yhteistyö sosiaali- ja terveyspalvelujen kanssa	- -	- -
Yhteistyötä tehdään muiden paikallisten toimijoiden kanssa	Yhteistyön jatkuminen järjestöjen, yritysten, asukkaiden ym kanssa. PAKKA-toimintamallin aloittaminen?	- -	- -
Painopiste: Haitoista viestitään tutkittuun tietoon perustuen yksilöiden valintojen ja sosiaali- ja terveystieteiden tueksi			
Tietoisuus päihteiden ja rahapelaamisen haitoista ja ehkäisemisen keinoista lisääntyy 1) väestön 2) päättäjien 3) työntekijöiden keskuudessa.	-Viestintää tehostetaan yhteistyössä ja yhteisymmärryksessä kaupungin toimijoiden ja alueellisten toimijoiden kanssa -Valtakunnalliset teemat huomioidaan -Kaupungin verkkosivuille lisätään EPT-osio -EPT huomioidaan päätöksenteossa, raporteissa, ohjelmissa ja suunnitelmissa -Yhteyshenkilö tiedottaa uutisista, tapahtumista, koulutuksista	Kartoitus kyselyn avulla (päihdetilannekysely/hyvinvointikysely) Toteutunut: K/E -Toteutumisen seuranta laajan hyvinvointi-kertomuksen laadinnan yhteydessä -Verkkosivujen toteutus syyskuu 2023?	Hyvinvointi-koordinaattori, kaupungin HYTE-tiimi ja hyvinvointi-lautakunta
Painopiste: Riskikäyttö ja haitat tunnistetaan ja tukea tarjotaan varhaisessa vaiheessa			
Tarjotaan varhaisen avun ja matalan kynnyksen tukitoimia	Ohjaamon ja etsivän nuorisotyön toiminnan tukeminen, järjestöyhteistyön lisääminen, tehokas viestintä	Ohjaamon ja etsivän nuorisotyön asiakaskontaktit, Ohjaamon palveluvalikoima	Hyvinvointi-lautakunta
Seurataan päihdetilannetta	Päihdetilannekysely, koulun hyvinvointikysely	Päihdetilanteen muutos vrt. aiemmat vuodet	Hyvinvointi-koordinaattori, kaupungin HYTE-tiimi ja

			hyvinvointi- lautakunta
Painopiste: Paikallista alkoholi-, tupakka- ja rahapelipolitiikkaa toteutetaan suunnitellusti ja laajassa yhteistyössä			
PAKKA-toimintamallin käyttöönotosta päättäminen ja käyttöönoton valmistelu	Vertaiskokemusten kartoitus, ulkopuolisen rahoituksen hakeminen, toimintamallin esittely toimijoille ja päättäjille, PAKKA-verkoston kartoitus ja toimintamallin esittely	Toteutunut: K/E -Toteutumisen seuranta laajan hyvinvointi-kertomuksen laadinnan yhteydessä	Hyvinvointi-koordinaattori, kaupungin HYTE-tiimi ja hyvinvointi-lautakunta
Painopiste: Haittojen ehkäisyyn panostetaan lähiyhteisöissä			
Tuodaan EPT-tyo näkyväksi kaikessa toiminnassa	-Lisätään koulutuksia ja yleisötilaisuuksia EPT-teemoista -Varmistetaan päihdeohjelmien ja EPT-suunnitelmien ajantasaisuus -Yhteistyön lisääminen järjestöt, seurat, muut toimijat -Hyvien käytäntöjen mallinnus (esim. Aijjoos-toiminta)	Toteutunut: K/E -Toteutumisen seuranta laajan hyvinvointi-kertomuksen laadinnan yhteydessä	Hyvinvointi-koordinaattori, kaupungin HYTE-tiimi ja hyvinvointi-lautakunta
Painopiste: Ammattilaisilla on riittävästi ehkäisevän päihdetyön osaamista			
Lisätään tietoisuutta, viestintää ja koulutuksia	-Hankitaan mahdollisuuksien mukaan ulkopuolisia kouluttajia (esim. EHYT ry) -Tarjotaan koulutusta laajasti	Toteutunut: K/E -Toteutumisen seuranta laajan hyvinvointi-kertomuksen laadinnan yhteydessä	Hyvinvointi-koordinaattori, kaupungin HYTE-tiimi ja hyvinvointi-lautakunta

Lähteet

Hyvinvointiraportti 2022 on luettavissa kokonaisuudessaan lähteineen Sähköisen hyvinvointikertomuksen alustalla.

Suunnitelman laatijat

Raportin laadintaan ovat osallistuneet ainakin seuraavat henkilöt:

Satu Kankare, kaupunginjohtaja
Mika Kamunen, sivistys- ja hyvinvointijohtaja
Riina Turja, hyvinvointikoordinaattori
Katja Korkiamäki, varhaiskasvatuspäällikkö
Juho Norrena, opetuspäällikkö
Niko Savinainen, liikunta- ja nuorisotoimen päällikkö
Päivi Pippola, kirjastotoimenpäällikkö
Mari Takamaa, kansalaisopiston rehtori
Heli Talvitie, kulttuuripäällikkö
Riina Holkkola, vs. musiikkiopiston rehtori
Päivi Luhtala-Sipilä, henkilöstöpäällikkö
Minna Kangasluoma, hallintopäällikkö
Anne Marjamäki, talouspäällikkö
Mirva Korpi, tekninen johtaja
Leena Luomanen, palvelupäällikkö
Ulpu Viimaluoto, vs. kunnallistekniikan päällikkö
Timo Korpela, kiinteistöpäällikkö
Markku Turja, kaupungingeodeetti
Ilpo Rantala, turvallisuuskoordinaattori
Anu Kortesoja, erityisryhmien liikunnanohjaaja
Heli Hyvärinen-Näykki, hyvinvointiohjaaja

Hyvinvointiraportti 2022 on käsitelty toimitelmissä:

Hyvinvointilautakunta: 12.10.2023

Kaupunginhallitus: 23.10.2023

Kaupunginvaltuusto: 13.11.2023